

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Vår dato:

30.04.2020

Vår ref:

2020/4926

Deres dato:

Deres ref:

2019/4263

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Frøydis Gillund, 77642216

Hørings svar Klimakur 2030

Vi viser til invitasjon til å gi uttalelse til rapporten Klimakur 2030.

Vi ønsker å gi uttalelse rapportens beskrivelse av tiltak i jord- og skogbruket.

I uttalelsen legger vekt vi på følgende problemstillinger og anbefalinger:

- En storstilt reduksjon i produksjonen av rødt kjøtt vil svekke norsk matvaresikkerhet, og er i strid med FNs oppfordring om at alle land må ta i bruk sine tilgjengelige ressurser til matproduksjon.
- Klimatiske forhold umuliggjør en storstilt omlegging fra grovfôrbasert husdyrhold til annen planteproduksjon i Troms og Finnmark.
- En reduksjon i norsk produksjon av rødt kjøtt kan føre til økte globale klimagassutslipp ved at produksjonen øker andre steder i verden.
- Det bør legges til rette for mer grasbasert produksjon av rødt kjøtt i Norge.
- Det er behov for mer kunnskap om effekten av karbonbinding i beitemark.
- Det er behov for økt satsning på nasjonal foredling av landbruksvekster for å sikre landbruksvekster som er tilpasset lokale forhold og klimaendringer.
- Det er behov for mer forskning for å forbedre det nasjonale utslippsregnskapet for jordbruket.
- Det anbefales at myndighetene lager en egen tilskuddsordning for klimaskog.
- Det anbefales en gjeninnføring av forbudet mot å hogge ungskog.
- Det bør gis anledning til å bruke utenlandske treslag der formålet er å plante for klimaformål og dette ikke kommer i konflikt med viktige miljøverdier.
- Klimakur bør være tydeligere på klimaeffekten av bruk av tre i bygg.

Innspill til klimatiltak i jordbruket

Vi gir hovedsakelig innspill til kostholds- og matsvinntiltakene, da disse tiltaket vil kunne ha størst konsekvens for jordbruket i fylket vårt.

Ifølge Klimakur 2030 gir kostholdstiltaket utslippsreduksjoner fordi en overgang fra rødt kjøtt til plantebasert kost og fisk vil føre til at vi må produsere mer frukt, grønt og korn i Norge om mindre rødt kjøtt. Matsvinntiltaket gir utslippsreduksjoner fordi jordbruksproduksjonen vil reduseres når vi kaster mindre mat. Dersom tiltakene utløses slik rapporten legger opp til vil det føre til en betydelig nedgang i ammeku- og saueproduksjonen, samt at det er forventet at mye grovfôrareal vil gå ut av drift. Rapporten beskriver videre at det er sannsynlig at en betydelig andel av driften vil avvikles i de delene av landet hvor klimatiske forhold ikke tillater storstilt omlegging fra grovfôrproduksjon til annen planteproduksjon.

I store deler av Norge er det ingen eller få alternativer til grovfôrbasert husdyrproduksjon. **Vi mener derfor at en storstilt omlegging fra grovfôrbasert husdyrhold vil svekke norsk matvaresikkerhet og er i strid med landbrukspolitiske mål om landbruk over hele landet.** FNs oppfordring er å bruke landets tilgjengelige ressurser til matproduksjon og tilpasse produksjonen til sine naturgitte forhold. En omlegging fra grovfôrbasert kjøttproduksjon kan kun gjennomføres slik at produksjonen reduseres i de delene av landet som har et klima som tillater alternativ planteproduksjon, mens produksjonen opprettholdes i områder hvor alternativ produksjon ikke er mulig på grunn av klimatiske begrensninger. **Klimatiske forhold umuliggjør en storstilt omlegging til produksjon av frukt, grønt og korn i Troms og Finnmark.**

Mindre konsum av rødt kjøtt og økt konsum av grønnsaker og korn har helsemessige fordeler. Vi er imidlertid ikke enig i at mindre konsum nødvendigvis fører til redusert behov for å produsere rødt kjøtt i Norge. Ved å legge opp til reduksjon i produksjonen av rødt kjøtt i så stort omfang som rapporten beskriver, er det stor fare for økt importavhengighet. **En reduksjon i norsk produksjon av rødt kjøtt kan føre til økte globale utslipp ved at produksjonen øker andre steder i verden.** Rapporten beskriver ikke hvordan vi kan sikre at en eventuell import ikke medfører en slik karbonlekkasje til andre land. Redusert matsvinn bør derfor bidra til å redusere importandelen, snarere enn å redusere norsk matproduksjon.

Vi mener videre at det er viktig å sikre at produksjonen av rødt kjøtt i Norge i større grad baserer seg på grasbasert fôr og norsk produsert kraftfôr. Dette vil bidra til at produksjonen av norsk rødt kjøtt blir mer klimavennlig, og at vi i større grad utnytter potensialet som ligger i de gode beiteressursene våre. **Det er derfor viktig å finne virkemidler for å stimulere til en mer grasbasert kjøttproduksjon, blant annet ved å sikre pris og tilskudd som gjør en slik omlegging lønnsom for produsenter. I tillegg må kjøttprodusenter få mer kunnskap om denne driftsformen¹.**

Videre mener vi at det må settes av ressurser til forskning for å generere mer kunnskap om karbonbinding i beitemark, effektene av dette og hvilke beitepraksiser som er mest effektiv for å øke karbonbinding i beitemark. Nyere forskning har vist at beiting kan ha positiv effekt på karbonbinding i jord, spesielt i nord². Det er viktig å fremskaffe mer kunnskap på dette området for

¹ For nærmere beskrivelse av økonomien i økonomien i grasbasert kjøtt- og melkeproduksjon i Nord-Norge se NIBIO Rapport 5(140) 2019. Rapporten er tilgjengelig her: <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/2630912>

² Se blant annet rapporten Beitemarka – et ukjent karbonlager av Agrianalyse (Rapport 5/2019). Rapporten er tilgjengelig her: <https://www.agrianalyse.no/getfile.php/134664->

å få et mer helhetlig bilde av klimaregnskapet for beitedyr. Vi vil også understreke at ifølge FNs naturpanel (IPBES) er tap av natur og miljøødeleggelse en like stor trussel som klimaendringene. Tap av biologisk mangfold, pga. opphørt eller redusert beiting (og påfølgende gjengroing), må vektlegges i vurdering av tiltaket. Rapporten tar ikke høyde for de negative klimaeffektene av mindre beitedyr i Norge, som redusert karbonlagring i jord og effekt på albedo. Det er kjent at gjengroing har en negativ effekt på albedo, siden et åpent landskap reflekterer mer kortbølgestråler og dermed varme fra sola enn om landskapet er dekket av trær.

En omlegging fra grovfôrbasert kjøttproduksjon til frukt, grønt og korn forutsetter at vi har landbruksvekster som er tilpasset norske forhold og fremtidige klimaendringer. Grovfôrbasert kjøttproduksjon forutsetter også engvekster som er tilpasset et fremtidig klima. For å sikre dette er det viktig **å styrke den nasjonale satsningen på sortsutvikling og bevare den genetiske variasjonen i plantematerialet, for å sikre stor nok variasjon til å kunne tilpasse seg nye forhold.** Ulike landsdeler har svært ulikt klima- og jordforhold, og dette må også gjenspeiles i foredlingsprogrammene. For eksempel vil lysforholdene i nord være de samme mens temperaturen i vekstsesongen vil øke i framtida. Det er derfor viktig at sortene i grovfôrproduksjon er tilpasset herding under høyere temperatur og redusert lys om høsten, for å sikre god overvintring.

Mangel på kunnskap, metodikk og modeller gjør at de offisielle utslippsberegningene fra jordbruket i dag ikke nødvendigvis beskriver faktiske utslipp, samt at flere utslippsreducerende tiltak ikke fanges opp. Rapporten «Jordbruksrelaterte klimagassutslipp - Gjennomgang av klimagassregnskapet og vurdering av forbedringer» fra 2019 gir nærmere beskrivelse av kunnskapshull og områder som bør prioriteres for videre forskning på dette området³. **Vi mener at parallelt med at det settes i verk tiltak for å redusere klimagassutslippene fra jordbruket er det avgjørende at det settes av ressurser til å fremskaffe kunnskap som kan bidra til å forbedre utslippsregnskapet.** Det er viktig med løpende videreutvikling og forbedring av utslippsregnskapet for jordbruket etter hvert som kunnskapsgrunnlaget forbedres.

Innspill til klimatiltak i skogbruket

Tiltak L05 Planting av skog på nye arealer, er et av de mest effektive og billige klimatiltaket vi kan gjøre i skogen. Dette tiltaket er tidligere grundig utredet av Miljø- og Landbruksdirektoratet og det er gjort kartlegginger og utvelgelse av aktuelle arealer i hele landet. Det er ikke mulig å gjennomføre en slik planting med å bruke de eksisterende ordningene. **Det anbefales derfor at myndighetene lager en egen tilskuddsordning for planting av klimaskog.**

Hogst av ungskog var forbudt i den gamle skogbruksloven. I den nye lova fra 2006 ble forbudet fjernet. Dette har medført en betydelig avvirkning av produksjonsskog der man går glipp av karbonfangst i den mest effektive tida av et bestands omløp. Særlig har dette vært et problem i kystfylkene fra Rogaland og nordover. **En gjeninnføring av forbudet mot å hogge ungskog anbefales og vil være et viktig tiltak for å øke optak av klimagasser.**

Bruk av utenlandske treslag er ikke tillatt uten særskilt tillatelse. Langs store deler av kysten vår er det utenlandske treslag som er desidert best egnet når det gjelder produksjon og å binde karbon. Ved å bruke Sitkagran kan man forvente 50-80% økt produksjon sammenlignet med norsk gran.

[1553523670/Dokumenter/Dokumenter%202019/Rappport%205%E2%80%93932019%20Beitemarka%20-%20et%20ukjent%20karbonlager.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/0f1af0ca7efe493e8e48b46b6fba5ffd/rappport-tbu-jordbruk_siste.pdf)

³ Jordbruksrelatert klimagassutslipp- Gjennomgang av klimagassregnskapet og vurdering av forbedringer. Rapport fra partssammensatt arbeidsgruppe 1.7.2019. Rapporten er tilgjengelig her:

https://www.regjeringen.no/contentassets/0f1af0ca7efe493e8e48b46b6fba5ffd/rappport-tbu-jordbruk_siste.pdf

Produksjonsgevinsten øker nordover og ut mot kysten. Plating av utenlandske treslag er sterkt regulert i dag. Det er store problemer med å få tillatelse til utplanting pga. omfattende søknadsprosess, klager på vedtakene, som igjen gjør at det kan ta flere år fra søknad til vedtak. I praksis er det svært få skogeiere som vil satse på disse treslagene i dagens situasjon. Vi bør utnytte det potensialet som ligger i å bruke utenlandsk plantemateriale. Da må det gjøres en endring i regelverket som gjør det enklere å få tillatelse til å plante. ***I praksis må det gis anledning til å bruke utenlandske treslag der formålet er å plante for klimaformål, og der dette ikke kommer i konflikt med viktige miljøverdier.***

Trevirke kan brukes til å lage fornybare byggematerialer med lang levetid. Økt bruk av tre i bygg kan redusere klimagassutslipp fra byggesektoren og trebygninger vil være karbonlagre så lenge de står. ***Klimakur 2030 bør være tydeligere på klimaeffekten av bruk av tre i bygg.***

Med hilsen

Elisabeth Vik Aspaker
fylkesmann

Torhild Gjølme
landbruksdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent